

Olete looduskoolitusi ja üleelamisõpet pakkunud juba üle 10 aasta. Mis on selle aja jooksul suuremad muutused?

Suurimad muutused on inimestes. Põlvkonnad on vahetunud ja ühes nendega ka mõtteviis. Viimase paari aastakümnega olen täheldanud, et enamus meie inimesi on muutunud halvas tähenduses rohkem eurooplaseks, on muutunud abituks ja sõltuvaks. Samas on viimasel ajal, viimasel kümnendil järsult kasvanud huvi looduse, loomulikkuse, juurte ning Loodu vastu. Eks seda põhjustab ühelt poolt enese võimetuse mõistmine, teisalt ülemäärane linnastumine (ka maal!) koos tehnoloogiasõltuvusega ning kolmandast küljest üleilmne suundumus loomulikkuse poole.

Mis on põhilised oskused, mida üleelamiskoolituste jooksul õpitakse?

Kui Te nüüd ootate, et ma kirjeldaksin nuga hambus lõkke tegemist, siis paraku pole see olulisim. Jah, soojus on meie laiusel elades inimkeha tähtsaim alusvajadus ilma milleta võime juba 15 pügalase õhusooja juures halbade olude kokkulangemisel paari päevaga hinge heita. Kuid see, mida arendame oma kursustel eelkõige on veelgi olulisem – see on raamist välja tulek. Ühiskond surub meile peale kitsas torus silmaklappidega liikumist. Nii on majandusele kasulikum ja valitsejatele lihtsam. Mida enam me oleme surutud kindlasse mõttemalli ja kulgeme kokkusurutud raamis kõik ühes suunas, seda lihtsam on meid juhtida ning suunata. Olgu siis töekspidamisi või ostuharjumusi. Esimesena kodustas inimene metsiku lamba, kes oli isepäine, julge ja uljas loom. Me kõik teame mis ta'st tänaseks järgi on jäänud. Aga lambakarja on ju hea ja lihtne majandada.

See meie lambaiks muutmine on kujundanud inimese liigina äärmiselt haavatavaks ning nõrgaks. Piltlikult öeldes – me usume, et kalakonserv on toit ja käimlapaagis asub reovesi ja kilekott on kandevahend. Kuid ainuüksi ühest karbist tuunikalast õlis ja käputäiest vetsupaberist piisab, et teha pool tundi põlev pliit vee kuumutamiseks kusjuures ka kala ise maitsvalt soojaks läheb. Või, et voolukatkestuse korral on meil igas käimlas pangetäis puhast joogivett ja prügikotist saab teha nii keedunõu, vihmakeebi, tugeva nõõri kui ka palju muud. Raamis mõtlemine toimib ühiskonda edendavalt vaid laboritingimustes. Ehk seal kus oleme praegu – eduka farmi lopsakal aasal. Kuid elu liikudes loomulikule rajale on selline liik määratud otsa saama. Kui kaua lambakari sügisese metsas elus püsiks? No vat.

Palju on räägitud, et koroonakriisi ajal veedavad inimesed rohkem aega maal. Kas olete ka oma ettevõtmistes täheldanud huviliste kasvu?

Tegelikult ei ole – ei koolitusi ei saa teha. On ju igasugused koolitused ära keelatud. Jah, huvi ellujäämiskursuste ja elanikkonnakaitse koolituste vastu on kasvanud alates Ukraina sõja algusest kui inimesed teadvustasid, et tõesti, tuhandeaastane rahuriik on vaid usklike unistus ja sõjad on meile aina lähemale jõudmas. Järsult on küll huvi ka koroonakriisi edenedes kasvanud. Eelkõige nüüd, teise laine ajal. Kogukonnad, omavalitsused, sõpruskonnad. Kuid, nagu vastuse hakul ütlesin – koolitada ju ei saa. Kuid inimesi näen looduses kümneid kordi enam kui varem. Ka sellistes kohtades, kus neid varem ei käinud.

Mis on kõige huvitavam koht, kus ise olete end proovile pannud? Näen, et olete koolitanud nii USA merejalaväge kui ka Prantsuse võõrleegionit ning jõudnud ka Põhja-Jäämereni.

Jah, mind on millegipärast austatud tõe poolest sellega, et aja vältel on mainekad eriüksused ja kuulsad väeliigid end koolitama palganud. Usun, et selle põhjus on muus kui seikluskogemuses, mida mul kuigi palju pole. Euroopas on sadu inimesi, kes kõikides kliimavöötmes oma elu kaalule pannud. Mina nende hulka ei kuulu. Ei ole ma ei kõrbes ega vihmametsas „ellu jäämas“ käinud. Mind köidavad pigem jahedamad kohad ja üsna suur väljakutse on toime tulla kaug-põhja tundrus. Seal on loodus väga ahas, vahendid napid ja ilm aastaringselt sant. Mulle need raskused meeldivad ja ihkan alati sinna tagasi. Ka siis kui pole sealt veel äragi tulnud.

Bear Grylls on ilmselt hetkel maailma kõige tuntum seikleja, enne teda oli Steve Irwin. Kas nende saated on aidanud looduslähedust populariseerida ja võib-olla isegi mõnda teie kolleegi selle juurde toonud või on Teie silmis tegu pigem showmeestega?

Kuidas ma nüüd ütlen nii, et kellelegi liiga ei tee? Jah, tegemist on vaieldamatult asjatundlike ning ülimalt kogenud koolitajatega. Tõelised tipud! Aga paraku tuleb teha telemaastikul toimetades oma asjatundlikkusele sageli suuri järeleandmisi. Tean seda omast käest.

Toon näite. Esimesena meenub ere seik ühe Briti tunnustatud telekanali vahendusel. Kui ma ei eksi, siis see oligi Bear Grylls'i saade. Nii. Lage ja lauge mägismaa, järv keskel. Vaja saada teisele kaldale. Peategelane nabis osavalt kinni ühe siku, tõurastas õnnetu looma vilunul käel, varus paremad lihapalad ja toppis eluka naha nagu õhupalli oma nodi ja põhku täis. Selle palliga seilas vapper mees üle järve nagu Thor Heyerdahl oma Kon Tikil. Kogu, vast pooletunnine saade oli täis osavat tegevust, asjatundlikku õpetlikkust ja vaatamängu. Kuid ellujäämise üks põhitõdedest ütleb mida? Kui su teel on takistus (järv, soo, kõrb, kuru, mägi tihnik vms), siis mine ringi kui vähegi võimalik ning ära mingil juhul sea end ohtu selle läbimisega. Muidugi teadis peategelane seda samavõrd kui mina. Kuid kes tahaks vaadata pool tundi järjest üht tegelast igavalt sammumas kõledal mägismaal, et jõud teisele poole järve? Mitte keegi. Ja kes tahaks osta reklaamiaega saatesse, mida ei vaata mitte keegi? Just.

Nii, et ei, tegemist pole kindlasti mitte laadatoladega. Need mehed (ja väga paljud teisedki) on asjatundjad ja tipud, kes lihtsalt ka sel moel inimesi koolitavad. Kuid nende massikoolituste, mida sellised saated ju on, võimalikkuse eest tuleb maksta lõivu. Ja neid vaadates õppida töövõtteid mitte olukordi.

Kas Bear Gryllsi ja teiste seiklejate saated näitavad looduses hakkamasaamist realistlikult?

No osaliselt ma juba vastasin. Aga jah, nad teevad seda kõike eluliselt ja oskuslikult. Kuid taust, olukorrad ja ajendid lähtuvad produtsendi eesmärgist tõsta kanali vaadatavust ning müüa seeläbi kallimalt reklaamisekundeid. Ehk, et ühel pool on andunud ja asjatundlik tipp-koolitaja kes tahab oma asja ajada, õpetada inimesi hädaolukorras toime tulema. Teisel pool on kanal, kes paneb ta koos tuhandete poolt ihaletud näitsikuga kopteri küljes rippudes lendama mäe otsa kuhu tark ei läheks peksteski. Tulemus on ootuspärane: segu tõeliselt asjatundlikust koolitusest ja Hollywood'i kassahitist. Ja kõik on rahul - kanal saab hea kopika müüdud reklaamiaja eest ning koolitaja oma oskusi jagada. Mõlemad võidavad sadades tuhandetes. Üks dollarites, teine koolitatutes.

Mõni huvitava sihtkoha soovitus Teilt, mida võiks Eestis külastada ajal, mil reisida ei saa, aga ohutult seigelda ja loodust nautida tahaks?

Sõnad „ohutu“ ja „seiklus“ ei käi hästi kokku ju :D Aga olgu, ma mõistan ju tegelikult mida Te küsite. On üks maastikuliik, kus saab seigelda, end proovile panna, aga samas ka loodust nautida. See on raba, ehk kõrb õige nimetusega. Kõrved on igal aastaajal ning ööpäeva hetkel lummavalt kaunid kuid samas piisavalt ohtlikud, et neisse mitte ilma oskusteta minna. Ja kõrvesid on meil haruldaselt palju, Öhtumaade suurimad ning kaunimad kõrved on meil.

Mida te soovite lugejale lõpetuseks öelda?

Minge metsa!